# כד הקמח — ציצית



דרשה צמר ופשתים ותעש בחפץ כפיה (משלי ל"א:י"ג). דבר ידוע כי קדושתן של ישראל תלויה במצות והוא שאמרו בסיפרי והתקדשתם זו קדושת מצוה, והמצות האלה שנצטוינו להתקדש בהן הן המצות המקובלות שהן הן עיקר הקדושה, והוא שרז"ל חכמי האמת תקנו לנו לברך עליהן אשר קדשנו במצותיו וצונו, ועל המצות המקובלות האלה נקראו ישראל בסיני גוי קדוש שנא' (שמות י"ט:ו') ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. כי בקיום המושכלות לא יקרא העם גוי קדוש כי גם העכו"ם שהם גוי אובד עצות ואין בהם תבונה הלא הם מתעסקים בקצת המצות המושכלות וגם החכמים לא תקנו לברך על המושכלות כלל כי אין עיקר הברכה והקדושה אלא במצות המקובלות, ומכלל המצות המקובלות היא מצות ציצית ומרוב הפלגת עלויה אמרו רבותינו ז"ל שהיא שקולה כנגד כל המצות ונכנסו בזה על דרך גימט' והוא שאמרו ציצית בגימ' ת"ר ח' חוטים וה' קשרים הרי תרי"ג, וידוע לכל משכיל כי המתבונן בעיקרה יראה שהיא שקולה כנגד כל המצות, וימצא כי שם שורש כל המצות וסמכו קבלתם וידיעתם אל הגימטריא כדי שתהא הגימטריא מופת ועדות על הקבלה שבידם כי הקבלה עיקר וגימטריאות אינן אלא פרפראות לחכמה:

ועל דרך פשט בטעם המצוה הזאת שיש בה זכרון לכל המצות, והלבן והתכלת שהזכיר בפרשה אינן שתי מצות אלא מצוה אחת והלובש טלית שיש בה לבן לבדו או לבן ותכלת ביחד הרי זה קיום מצוה אחת שנא' (במדבר ט"ז) ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת, והיה לכם לציצית מלמד ששניהם מצוה אחת ומשפט החוטין הוא שיהיו ז' לבנים והאחד תכלת משום שנא' פתיל תכלת, כלומר חוט אחד של תכלת והתכלת הזה חוט של צמר צבוע בדם חלזון שהוא דג שהיה מצוי בים המלח, ויש אומרים כי התכלת צריך שיהיו ב' חוטין והלבן ו', וידוע כי הלבן והתכלת הלבן הוא עיקר ולעולם בכריכת החוליות צריך שיתחיל בלבן ויסיים בלבן שכן אמר הכתוב ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת והיה לכם לציצית התחיל בלבן וסיים בלבן ותכלת באמצע. וכן ארז"ל (מנחות מ"ג) מסיים בלבן משום מעלין בקדש ולא מורידין כלו' שאלו סיים בתכלת היה בזה מוריד, ואע"פ שאין לנו תכלת עכשיו הלא כל ישראל חייבים במצות ציצית בזמן הזה שהרי אף בזמן שהתכלת מצוי היה הלבן עיקר, ואז"ל (שם) תניא היה רבי אומר קשה ענשו של לבן כלומר שאינו מניחו יותר מעונשו של תכלת, משל למה הדבר דומה למלך שאמר לעבדיו הביאו לי ב' חותמות לאחד אמר לו של זהב ולאחד אמר לו של טיט, כלו' שהוא יותר מצוי ולא היה ראוי לו למנוע ממנו, וכמה גדול כח מצות ציצית שהרי התירה התורה איסור כלאים בציצית שהרי טלית של פשתן חייב בציצית מן התורה שיתן בו ח' חוטין של צמר שכן אמר הכתוב (דברים כב) לא תלבש שעטנז וגו' וסמך ליה גדילים, וקבלו רז"ל דדרשינן סמוכים ושסמיכות זה בא להתיר כלאים בציצית, וע"ז הזכיר שלמה בכאן ואמר דרשה צמר ופשתים וגו'. ביאר כי התורה הזהירה על חבור צמר ופשתים ודורשת אחרי העובר על זה כדי להענישו, ומצד אחר התירה החבור ההוא במצות ציצית וצותה לעשות וזהו ותעש בחפץ כפיה, אבל האמת כי רז"ל אסרו זה כי כן דרכם לעשות סייג לתורה וגדרים ומשמרת למשמרת ולכך אסרו הדבר שלא להטיל ציצית בטלית של פשתן מפני שדרך האדם שיתכסה בטלית של פשתן בלילה ולילה אינו זמן ציצית, וא"כ הרי יש בזה עבירה בלא מצוה שלא התירה תורה כלאים בציצית אלא בשעת מצוה כענין כלאים של בגדי כהונה שלא היה מותר להם ללבשם אלא בשעת עבודה ושלא בשעת עבודה היו עוברים בלאו דלא תלבש: ועל דרך הדרש ציצית מלשון ראיה כמו (שה"ש ב) מציץ מן החרכים, והלובש ציצית צריך שיזהר מן העבירות שהרי כסא הכבוד רואהו שהוא דומה לתכלת, ובלשון חכמים נקרא טלית והוא לשון עילוי ורוממות מלשון (דניאל ז) ונטילת מן ארעא, וזה רמז להקב"ה שהוא מעולה ומרומם על הכל. ונצטוינו להתעטף בציצית ממה שדרשו ז"ל (ר"ה פ"ק

דף יז) ויעבור ה' על פניו אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאמרו כביכול מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח צבור והראה לו למשה בסיני סדר תפלה ואמר לו כל זמן שישראל חוטאין יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם על כל עונותיהם. והכונה במאמר הזה שבא ללמדנו סדרי תפלה ובקשה איך נתחנן לפניו ושנתעטף בטלית ושנזכור לפניו שלש עשרה מדות בכונה וימחול לנו בזה. ובאמרו נתעטף ביאורו בטלית לבנה שכן הזכיר הכתוב (תהלים קד) עוטה אור כשלמה וגו'. וכתיב (דניאל ז) לבושיה כתלג חיור. ואנו נצטוינו בפסוק (דברים כח) והלכת בדרכיו. ולכך נתחייבנו להתעטף בטלית לבנה שהוא סימן סליחה וכפרה, כי כשם שהדבר האדום הוא סימן החטא כן הלובן סימן הסליחה. וכן אמר ישעיה הנביא ע"ה (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, ומה שהאדם לובש הטלית ומתכסה בו זה רמז להקב"ה שהוא מכסה בריותיו ומלבשם כענין שכתוב (בראשית ג) ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו וגו', וגם בזה רמז שעתיד הקב"ה להחיות המתים ולהקימם בלבושיהם הוא שכתוב (איוב לח) תתהפך כחומר חותם וגו', ומפני שהמצוה הזאת תרמוז לתחיית גוף האדם ע"כ תמצא שהיא כוללת את הגוף, כי הציצית הם פתילות תלויות בדמיון שער הראש הוא שכתוב (יחזקאל ח) ויקחני בציצית ראשי, הנקבים שעושין בטלית לתלות בהן החוטין הם בדמיון העינים. ה' קשרים כנגד ה' חושים שבו. ח' חוטין כנגד יום ח' שנימול בו, ומזה אמרו רז"ל שכל מי שאינו נימול אינו זוכה ליום הדין של תחיית המתים שנא' (ישעיה ה) ופערה פיה לבלי חוק. ובכל ענף וענף תמצא חמשה קשרים והם כ' קשרים לארבע ענפים כנגד הידים והרגלים שבהם כ' אצבעות והרי לך כלל הגוף, ומה שכל ענף היוצא מנקבי הטלית שלישו מחובר וכרוך כאחד למעלה ושני שלישים הם מפוזרים ומחולקים זה מזה למטה, הענין לרמוז כי אע"פ שישראל עכשו בגלות מפוזרים בין האומות ביד ארם וישמעאל והם במדרגה התחתונה עתידין הן בזמן הגאולה שתהא ידם על העליונה כענין שכתוב (דברים כו) ולתתך עליון על כל גויי הארץ, ושתי אומות אלו יהיו למטה בפזור ושעבוד תחת ידינו, וכבר רמז הנביא ענין זה שנא' (זכריה יג) והיה בכל הארץ פי שנים בה וגו' ואמרו במדרש (שם) והשלישית יותר בה אלו ישראל שנאמר (ישעיה יט) והיה ביום ההוא יהיה ישראל שלישיה. ארז"ל (שבת פ"ב דף כג:) כל הרגיל בציצית זוכה לטלית נאה. הרגיל במזוזה זוכה לדירה נאה, בקדוש היום זוכה וממלא גרבי יין, וידוע כי אין השכר הזה עיקר שכר המצוה ח"ו ואינו אלא פירות שהוא נוטל בעה"ז אבל הקרן הוא שמור לו לעוה"ב. והשכר הזה שהוא פירות הנה הוא במדה כנגד מדה כי הרגיל במצות ציצית יזכה לבגדים נאים שיתכבד בהם בעולם הזה. וכן אם הוא רגיל במצות מזוזה והוא זהיר בה עד שלא היה לו בית יזכה בזכות המצוה לבית נאה וכן אם זהיר בקדוש היום ואינו רוצה לפטור את עצמו בקדוש על הפת והוא טורח ומחזר אחר היין יזכה שיהיה לו אוצרות יין והכל מדה כנגד מדה בעוה"ז ופירות המצות שהוא אוכל אבל עיקר השכר באלו ובשאר כל המצות הוא בעה"ב, וכן אמרו במדרש (שמות לג) ושמתיך בנקרת הצור מנקרת הצור זכה משה לקירון עור פנים. וכן הכתוב אומר (חבקוק ג) קרנים מידו לך ושם חביון עוזו כל ההוד שנטל משה בעוה"ז לא היה אלא פירות מתן שכרו אבל הקרן קיים לו לעה"ב שנאמר קרנים מידו לו. וכן מצינו ביוסף שפרע לו הקב"ה פירות שכרו בעה"ז והקרן קיים לו לעולם הבא, והוא שאמרו במדרש כל מה שעשה יוסף פרע לו הקב"ה, מה כתיב ביוסף (בראשית לט) וינס ויצא החוצה ברח הים מפני ארונו שנא' (תהלים קיט) הים ראה וינס. מה ראה ארונו של יוסף ראה. ולא עוד אלא שהיה ארונו של יוסף מהלך לפני ארון ה' ואומות העולם אומרין מה טיבו של ארון זה שהוא מהלך עם ארון של תורה והם אומרין ארונו של יוסף ולפיכך זכה לילך עמו לפי ששימר כל מה שיש בו, אמר הקב"ה ליוסף אע"פ שפרעתי לך מקצת שכר הקרן קיימת לך לעוה"ב כשיגאלו ישראל גאולת עולמים בזכות יעקב אביך ובזכותך הם נגאלים שנאמר (שם טז) גאלת בזרוע עמך בני יעקב ויוסף סלה: